

Anti-pestprotocol

kindcentrum de Vliertuin

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Pesten
 - 2.1 Wat is pesten?
 - 2.2 Signalen en kenmerken
 - 2.3 Hoe wordt gepest?
3. Cyberpesten
 - 3.1 Wat is cyberpesten?
 - 3.2 Signalen en kenmerken
 - 3.3 Hoe wordt er gecyberpest?
 - 3.4 Stappenplan bij melding van cyberpesten
4. Plan van aanpak
 - 4.1 Preventieve maatregelen
 - 4.2 Welke gedragsregels worden het kindcentrum gehanteerd?
 - 4.3 Aanpak bij pestgedrag: 5-sporenaanpak/het protocol
5. Evaluatie
6. Bijbehorende hulpmiddelen en informatiebronnen
7. Bijlagen

Inleiding

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van het kindcentrum en de ouders van de medezeggenschapsraad waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op ons kindcentrum niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken. Het ligt ter inzage voor alle ouders. Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
- Het kindcentrum is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- Het kindcentrum dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- Het kindcentrum ontplooit preventieve (les)activiteiten.

Ons specifiek klimaat op het kindcentrum is gericht op een optimale ontwikkeling van het kind. Dit betekent een veilige omgeving waarin veel aandacht is voor preventie ten aanzien van pesten. Ons kindcentrum werkt met de methode Kwink en gebruikt deze methode om sociale vaardigheden en gezond gedrag aan te leren. Hiermee wordt zowel in de klas als op het kindcentrum preventief gewerkt met als doel pestgedrag te voorkomen.

Pesten

1.1 Wat is pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische- en/ of fysieke mishandeling door een kind of een groep kinderen van één kind dat niet in staat is zichzelf te verdedigen. Vaak is het lastig om pesten van plagen te onderscheiden. Iemand een duw geven kan plagen zijn maar het kan ook pesten zijn. We spreken over plagen wanneer kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Ze dagen elkaar uit maar de situatie wordt door geen van de betrokkenen als vervelend of bedreigend ervaren. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt waardoor de veiligheid van een kind in zijn omgeving wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het concrete verschil tussen plagen en pesten wordt hieronder in een schema weergegeven.

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none">- is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding- is er geen winnaar of verliezer- is het slachtoffer in staat zichzelf te verdedigen en loopt het geen (blijvende) lichamelijke en/ of geestelijke schade op	<ul style="list-style-type: none">- is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding- is de pester de spreekwoordelijke winnaar en is het slachtoffer de verliezer- kan het slachtoffer niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/ of geestelijke schade op.

Naast dat pesten kwetsend is zijn er drie verschillende vormen van pesten:

- Verbaal pesten zoals vernederen, dreigen, schelden en sarren
- Fysieke pesterij zoals achtervolgingen tijdens of na schooltijd, knijpen, krabben, bijten en onder dwang vasthouden
- Overige pesterijen. Hierbij kunnen de pesters het gepeste kind onder andere doodzwijgen, buitensluiten, iets van hem of haar stelen, het beschadigen en vernielen van bezittingen of zelfs afpersen.

1.2 Signalen en kenmerken

Het gepeste kind

Als een leerling gepest wordt zijn er een aantal signalen waar je frequent op kunt letten; een kind wil niet meer naar school of vereniging en verzint allerlei uitvluchten, het kind vertelt niets meer over school. Als een kind één van deze signalen toont, wil dit niet zeggen dat het gepest wordt. Het kan zijn dat het kind blauwe plekken heeft opgelopen tijdens een stevig potje voetbal of dat een

kind teruggetrokken gedrag toont doordat het een slecht cijfer heeft behaald en dit niet wil vertellen.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte;
- angst dat de ouders met de leerkracht of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt;
- het probleem lijkt onoplosbaar;
- het idee dat het niet mag;

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders):

- niet meer naar school willen;
- niet meer over school vertellen thuis;
- nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- slechtere resultaten op school dan vroeger;
- regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;
- blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- de verjaardag niet willen vieren;
- niet buiten willen spelen;
- niet alleen een boodschap durven doen;
- niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en 'onkwetsbaar' gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf minder kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want: 'het slachtoffer lokt het pesten zelf uit'.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- een problematische thuissituatie;
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet);
- als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- een onveilig groepsklimaat;
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- de pester is in het verleden zelf slachtoffer geweest van pesten.

De meelopers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

1.3 Hoe wordt er gepest?

Met woorden	Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes/mailtjes/sms'jes schrijven
Lichamelijk	Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
Achternvolgen	Opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten
Uitsluiting	Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of buitenschoolse activiteiten, uitsluiten bij groepsopdrachten
Stelen & vernielen	Afpakken van kledingstukken, schooltas of schoolspullen, klieren op de spullen van een ander, andermans spullen vernielen
Afpersing	Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Cyberpesten

2.1 Wat is cyberpesten?

Als je het woord cyberpesten uit elkaar haalt, houd je cyber en pesten over. Pesten is in hoofdstuk twee behandeld. Het woord cyber staat volgens Van Dale (2005) voor 'op internet actief of bestaand'. Cyberpesten is dus op internet actief pesten.

2.2 Kenmerken en signalen

Cyberpesten gebeurt via mobiele telefoons, sms-berichten, chatrooms, blogs, website, social media en e-mail. Negen van de tien keer gebeurt dit anoniem en doordat het een elektronische weg neemt maakt dit het mogelijk dat cyberpesten zeer snel en direct massaal gebeurt. Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. Hierdoor is dit lastig te checken in vergelijking met traditioneel pesten. Kenmerkend voor cyberpesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor ouders, verzorgers en leerkrachten. Daarnaast is het vaak zo ernstig omdat de pester en de gepeste niet direct met elkaar in contact staan, maar dat zij enkel via de computer zijn verbonden. Hierdoor voelt de pester zich ongeremd en verlegt hij/zij zijn of haar grenzen tot het maximale.

De direct zichtbare signalen dat een kind gecyberpest wordt zijn eigenlijk precies hetzelfde als dat van een traditioneel gepest kind. Kenmerkend is dat een kind plotseling, zonder aanwijsbare redenen, de computer of mobiele telefoon niet meer wil gebruiken.

2.3 Hoe wordt er gecyberpest?

Fysiek	Beschadigen van de computer door een virus te mailen.
Flaming	Uitschelden via mail, chat, app of social media.
Outing	Vertrouwelijke informatie ongevraagd online zetten of rond te mailen. Non-verbaal online E-mail of plaatsen van vernederende beelden zonder toestemming. Sociaal online iemand uit een bestaande onlinegroep uitsluiten.
Masquerade	Zich voordoen als iemand anders.
Denigreren	Verspreiden van geruchten over iemand.
Haatwebsite	Een website opzetten om afkeer voor een bepaald persoon te uiten. Dit kan zowel een website zijn, als een kanaal binnen een bestaande site.
Cyberstalken	Ongevraagd belagen en benaderen van andere mensen.
Hacken	Gegevens stelen of instellingen aanpassen.

2.4 Stappenplan bij melding cyberpesten

Wanneer cyberpesten in de thuissituatie voorkomt, ligt de verantwoordelijkheid bij ouders. Zij melden op eigen initiatief het incident bij de leerkracht. Samen met ouders wordt dan gekeken naar de meest passende aanpak. In preventie en bewustwording kan het kindcentrum een rol spelen. Ook kan zij als neutrale partner iets betekenen wanneer er behoefte is aan een herstelgesprek. Het initiatief en de verantwoordelijkheid ligt in deze specifieke gevallen altijd bij de ouder(s)/verzorgers.

Wanneer cyberpesten zich voordoet tijdens onderwijstijd, volgen we onderstaand stappenplan:

Stap 1

Bewaar de gestuurde berichten en probeer berichten waar pestgedrag uit voorkomt te bewaren. Vertel aan leerlingen hoe ze gesprekken kunnen opslaan, een print screen kunnen maken, hoe ze berichten kunnen afdrukken of hoe ze een foto moeten opslaan van het telefoonscherm.

Stap 2

Blokkeer de afzender wanneer dit mogelijk is. Als de leerling op een chatroom zit kun je vaak onbekende mensen blokkeren of een melding maken van ongewenst gedrag.

Stap 3

Neem contact op met de ouders van de gecyberpeste leerling (en wanneer mogelijk ook met de ouders van de leerling die cyberpest). Geef ouders en leerlingen tips. Daarnaast is het samen doorlopen van het stappenplan van aanpak van belang.

Stap 4

Wanneer niets meer vanuit school mogelijk is, verwijs de ouders dan eventueel door. Er zijn diverse contactpunten die ouders kunnen adviseren voor verdere afhandeling buiten school. Ouders kunnen bellen met: - De onderwijstelefoon : 0800 5010 - De vertrouwensinspectie : 0900 111 3 111 3

Stap 5

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van Cyberstalken. Ouders kunnen dan aangifte doen bij de politie.

Stap 6

Verwijs de gecyberpeste/cyberpestende leerling dat er een vertrouwenspersoon aanwezig is op school.

Plan van aanpak

3.1 Preventieve maatregelen

De aanpak van het kindcentrum is in eerste instantie gericht op het voorkomen van respectloos gedrag en pesten op het kindcentrum, maar ook daarbuiten. Elke leerkracht stelt aan het begin van het schooljaar tijdens de gouden weken samen met de kinderen de omgangsregels en afspraken in de klas op. Op deze manier hebben zij inspraak en voelen zij zich mede-eigenaar van de regels.

Het omgaan met pestgedrag is hierbij natuurlijk ook onderwerp van gesprek, want pestgedrag moet altijd gemeld worden. Dit wordt niet als 'klikken' gezien, maar geldt als op een goede manier opkomen voor jezelf of de ander.

In individuele- en groepsgesprekken tussen leerlingen en leerkracht wordt de vertrouwensband versterkt. We bevorderen het samenwerken en vergroten de zelfstandigheid van de leerlingen waarbij de volgende kernpunten worden besproken:

- Houd je aan de afspraken van kindcentrum/klas.
- Denk positief over jezelf en over de ander.
- We accepteren elkaar zoals we zijn en iedereen mag zijn wie hij/zij is.
- Deel je zorgen met een ander: een klasgenoot, een ouder of leerkracht.
- Denk in oplossingen.
- Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met de feedback die je krijgt.

We hebben ook verschillende activiteiten voor leerlingen in het kader van preventie. Deze activiteiten, die soms samen met instanties zoals 'bureau Halt' en de GGD worden uitgevoerd, zorgen voor interessante en leerzame gesprekken tussen leerlingen en hun leerkracht.

Tijdens de week tegen Pesten wordt er door middel van verschillende lessen extra aandacht besteed aan het thema. Daarnaast wordt er wekelijks met de methode Kwink gewerkt, een methode voor sociaal emotioneel leren gericht op preventie.

Tijdens de weken van het Nationaal Mediapaspoort wordt kindcentrum breed specifiek ingegaan op het onderdeel sociale media en cyberpesten. Over de activiteiten wordt tijdig gecommuniceerd.

Bij daadwerkelijk pestgedrag wordt steeds verwezen naar en gewerkt met het pestprotocol.

3.2 Welke gedragsregels worden op kindcentrum niveau gehanteerd?

We hanteren in het gehele kindcentrum dezelfde afspraken:

- Wij groeten elkaar
- Wij zijn aardig voor elkaar
- Jij luistert naar mij... en ik naar jou

- We zijn rustig op de gang.
- We lossen conflicten netjes op.

Overige afspraken zijn duidelijk beschreven op 2 posters die door het gehele kindcentrum hangen. Er is één poster voor het buitenspelen en een poster voor het werken buiten de klas. Deze posters worden bij de start van het schooljaar in alle groepen besproken met de leerlingen, zodat de kindcentrum regels duidelijk zijn.

3.3 Aanpak bij pestgedrag: 5-sporen aanpak/het protocol

Bij een situatie waarin gepest wordt, werken we met de 5-sporen aanpak. Dat wil zeggen dat we breder kijken dan alleen naar de pester en de gepeste leerling. Alle betrokkenen worden gevraagd om actief het pesten te stoppen. De vijf stappen zijn:

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.
2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest.
3. Mobiliseren van de middengroep.
4. De algemene verantwoordelijkheid van het kindcentrum en de professionalisering van de leerkrachten.
5. De ouders van het gepeste, pestende kind steunen en de ouders van de middengroep indien noodzakelijk informeren.

Toelichting op de vijf stappen:

Stap 1: Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

We luisteren naar wat er gebeurd is. We laten aan het kind merken dat hij/zij uniek is en dat we er voor hem/haar willen zijn. We nemen het probleem serieus. We gaan samen met het kind op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleiden het kind daarin. Ouders worden altijd ingelicht wanneer er zich een peestsituatie heeft voorgedaan.

Indien nodig en altijd in overleg met ouders schakelen we deskundige hulp in. We houden vervolgesprekken met het kind. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was.

Stap 2: De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen.

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen. Ouders op de hoogte houden van de peestsituatie. Ouders van de leerlingen op de hoogte brengen van het pestprotocol. Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Er vindt een terugkoppeling met hen plaats, de intentie en frequentie is afhankelijk van het verloop. In samenwerking tussen kindcentrum en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op het kindcentrum als vanuit de thuissituatie. Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning. Wanneer ouders niet tevreden zijn over de aanpak van het kindcentrum, kunnen zij gewezen worden

op de mogelijkheid van bemiddeling door de contactpersoon over de klachtenregeling. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. In de schoolgids staat vermeld wie zij voor deze procedures kunnen benaderen.

Stap 3: Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

We nemen de tijd voor een gesprek met het kind. Pesten gebeurt nooit zonder reden, we vinden het daarom belangrijk om achter de oorzaak te komen. We zullen ingaan op de impact van de pester op het slachtoffer. We zorgen ervoor dat het kind zich veilig voelt en leggen hem/haar uit wat wij als kindcentrum zullen doen om het pesten te stoppen. We stellen hierin duidelijke grenzen. Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Afhankelijk van de ernst van het pesten wordt een extra gesprek met ouders gepland. Als blijkt dat er een gedragsverandering moet plaatsvinden kan in overleg met leerkracht en ouders een vorm van ondersteuning geadviseerd worden.

Stap 4: Mobiliseren van de middengroep.

We zullen ook de groep op de hoogte stellen van het pesten. We praten met de groep over ieders eigen rol daarin. De groep kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces. Het is belangrijk dat de groep leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouder. De groep heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin ze zelf een actieve rol spelen. (Deze stap kan afhangen van de gevoeligheid van het slachtoffer).

Stap 5: De algemene verantwoordelijkheid van het kindcentrum en de professionalisering van de leerkrachten.

Het kindcentrum is verantwoordelijk voor een veilig klimaat, waarin pesten niet wordt getolereerd. Wij vinden het belangrijk dat alle leerkrachten en andere medewerkers binnen onze kindcentrum weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Binnen onze kindcentrum is Margreth Sanders onze anti-pestcoördinator.

Andere acties die op ons kindcentrum worden ondernomen:

Interne VertrouwensPersoon (IVP)

De interne vertrouwenspersonen (IVP) maken jaarlijks een rondje langs de groepen 5 t/m 8 (met poster) om hun taak onder de aandacht van de kinderen te brengen. Zij geven bij kinderen ook aan dat er een brievenbus op het kindcentrum is waar zij hun 'probleem' bij hen in vertrouwen (niet in geheim) neer kunnen leggen. In groep 1 t/m 4 brengt de eigen leerkracht dit onder de aandacht met een prentenboek.

Inzet van de methode "Kwink"

Wij werken met de methode 'Kwink' aan de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

We beschikken over een sociaal veiligheidsplan.

Tweemaal per jaar wordt de Sociale Competentie Observatielijst (SCOL), een leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, welbevinden en sociale veiligheid, afgenomen voor groep 3 t/m 8.

Evaluatie

- Dit pestprotocol is door team, directie en MR vastgesteld en wordt om de vier jaar geëvalueerd.
- We zullen registreren hoe vaak een melding gedaan wordt van pestgedrag.

Bijbehorende hulpmiddelen en informatiebronnen.

Telefonisch

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: 0800 0432

De Oudertelefoon voor een luisterend oor voor ouders, maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 - 15.00 uur of tussen 20.00-22.00 uur: 085 130 46 58

Websites

Meer informatie over het tegengaan van pesten vindt u hieronder:

www.stoppestennu.nl Kennis-, Informatie- en Expertisecentrum over Pesten & Online Pesten

www.pestweb.nl

www.kidstegengeweld.nl site van de stichting tegen zinloos geweld, ook over pesten

www.omgaanmetpesten.nl organiseert training voor leerkrachten en jeugdwerkers

www.pestenislaf.nl site van de kinderconsument tegen het cyberpesten

www.schoolenveiligheid.nl site met info over veiligheid op school

www.mediawijsheid.nl/mediaopvoeding/ biedt ouders steun bij veilig internetgebruik van hun kinderen

Boeken voor kinderen: (om zelf te lezen of om voor te lezen)

[Tips voor kinderen van 4-6 jaar](#)

[Tips voor kinderen van 6-9 jaar](#)

[Tips voor kinderen van 9-12 jaar](#)

IK WERK BUITEN DE KLAS EN WEET:

dat ik mijn
maatjes-
stem
gebruik.

dat ik mijn
werkplaats
netjes
achter laat.

dat ik **wandel**
op de gang.

dat ik de
computer in
de **juiste**
kar terug
zet.

dat kopiëren
mag met
toestemming
van de
leerkracht.

Lukt dat niet....?

dan werk
je in je
eigen klas.

IK SPEEL BUITEN EN WEET:

dat ik **zuinig** ben
op alles wat op
het schoolplein
staat.

dat we de
materialen
gebruiken
waarvoor ze zijn
bedoeld.

dat we niet
achter het
fietsenhok
mogen komen.

dat het
spelmateriaal
naar het **hok** of in
de **grijze bak**
gaat.

dat we afval in de
prullenbak
gooien.

**Lukt dat
niet?**

dan ga je
naar binnen.